Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen(at)eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntönne 28.11.2022, LA 69/2022 vp

Lausunto lakialoitteesta laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin perustuvista lisävähennyksistä verotuksessa ja verontilityslain 12 ja 12 f §:n ja tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin perustuvista lisävähennyksistä verotuksessa. Aloitteen mukaisiin lisävähennyksiin olisivat laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä oikeutettuja kaikki elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset, joilla on laissa tarkoitettuja tutkimus- ja kehittämistoiminnan palkka- tai ostopalvelumenoja. Kyseessä olisi yrityksille uusi yleinen verotuki, joka ei olisi EU-oikeuden näkökulmasta valtiontukea.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lakialoite tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&k) menoihin perustuvista lisävähennyksistä verotuksessa on erinomaisen tärkeä, ja kannatamme lain säätämistä aloitteen mukaisesti. Erityinen kiitos on syytä esittää lakialoitteen tekijöille verokannustimen edistämisestä vielä kuluvalla vaalikaudella.

T&k-verokannustetta koskeva aloite pohjautuu valtiovarainministeriössä aiemmin tehtyyn valmisteluun. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennystä verotuksessa koskevan hallituksen esitysluonnoksen lausuntokierroksen jälkeen esitystä muutettiin jatkovalmistelussa eräiltä osin, mikä on huomioitu lakialoitteessa. Pidämme tätä hyvänä.

Yleishuomiot t&k-yhdistelmävähennyksestä

Verokannustin on tarpeellinen ja tavoitteiltaan kannatettava. Ehdotetun verokannustimen pysyvyys on erityisen tärkeää verotuksen ja toimintaympäristön ennakoitavuuden kannalta. On hyvä, että esitetty yhdistelmävähennys on rakenteeltaan neutraali ja että se kohdistuisi kaikille t&-toimintaa tekeville yrityksille koosta, toimialasta, tutkimus- ja kehityshankkeesta, sovellettavasta teknologiasta tai muista ominaisuuksista riippumatta. Pidämme

tärkeänä, että Suomen julkisten innovaatiokannustimien suorille tuille perustuvaa järjestelmää täydennetään pysyvällä ja laaja-alaisella t&k-toiminnan verokannustimella, jollainen on muodossa tai toisessa käytössä useimmissa kehittyneissä talouksissa. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan t&k-verokannustimet tukevat erityisesti pk- ja midcap-yritysten innovaatiopanostusten lisäämistä.

Suomen tulee olla maa, jossa t&k-toimintaa kannattaa harjoittaa ja kasvattaa. Mahdollisuus tehdä t&k-menoista ylimääräinen verovähennys kannustaa yrityksiä toiminnan kasvattamiseen Suomessa, ja lisäverovähennys jouduttaa osaltaan innovaatiointensiteetin kasvua kohti tavoiteltua neljän prosentin tasoa bruttokansantuotteesta vuonna 2030 edistäen näin talouden kilpailukyky- ja kestävyystavoitteiden saavuttamista. On erittäin tärkeää, että verokannustinta koskeva laki tulee voimaan mahdollisimman pian.

Yksityiskohtaiset huomiot

T&k-toiminnan määritelmä

Koska t&k-toiminnan käsitettä ei ole mahdollista määritellä tyhjentävästi, on perusteltua, että lisävähennyskelpoisuuden arvioinnissa lähtökohtana on laaja tulkinta. Olisi suotavaa, että Verohallinnon soveltamisohjeeseen sisällytetään mahdollisuuksien mukaan käytännön esimerkkejä ja että soveltamiskäytännön karttuessa ohjeistusta päivitetään uusin esimerkein.

Yleinen lisävähennys ja ylimääräinen lisävähennys

Ehdotettu lisävähennys olisi yhdistelmävähennys eli niin kutsuttu hybridimalli, joka muodostuisi t&k-menojen kokonaismäärään perustuvasta yleisestä lisävähennyksestä ja ylimääräisestä lisävähennyksestä, joka perustuisi edellisestä verovuodesta tapahtuneeseen t&k-menojen lisäykseen. Yleinen lisävähennys olisi 50 prosenttia t&k-toiminnan palkkojen ja ostettujen t&k-palveluiden menojen yhteismäärästä, ja sen enimmäismäärä olisi verovuonna 500 000 euroa ja alaraja 5 000 euroa. Ylimääräinen lisävähennys olisi 45 prosenttia t&k-toiminnan palkkojen ja ostettujen t&k-toiminnan palveluiden menojen tosiasiallisen lisäyksen määrästä. Enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa, mutta alarajaa ei olisi.

Pidämme ehdotettua mallia kannatettavana, ja inkrementaalisella elementillä voi erityisesti pienempien yritysten osalta olla voimakkaampi kannustinvaikutus t&k-investointien kasvattamiseen erityisesti, jos vastaavia investointeja ei aiemmin ole ollut.

Lisävähennykseen oikeuttavat menot

Kannustinvaikutuksen näkökulmasta on erittäin kannatettavaa, että ehdotettu lisävähennys kattaa palkkamenojen lisäksi t&k-toiminnan ostopalveluiden menot. Jatkossa soveltuvia palveluita voisi hankkia korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi myös yrityksiltä. Tämä kannustaa erityisesti pienempiä yrityksiä, joilla harvoin on omaa palkattua t&k-henkilöstöä.

Suomen Yrittäjien lokakuussa 2021 Kantarilla teettämän Yrittäjägallupin mukaan joka kolmas pk-yritys arvioi, että verokannustin lisäisi t&k-toimintaa. Yli puolet vastaajista katsoo, että kannustimen olisi katettava myös alihankintana tehty t&k-toiminta. Tämän valossa on erityisen kannatettavaa, että t&k-toiminnan lisäverovähennys käsittää myös alihankintana ostetut t&k-palvelut.

Rajapinta muiden t&k-toimintaa tukevien keinojen kanssa

T&k-verokannustin on lisäkeino yritysten t&k-toiminnan lisäämiseksi ja suorat tuet ovat hyvin tärkeitä yrityksille jatkossakin. On tärkeää, ettei verovähennysinstrumentti ole ristiriidassa Business Finlandin ja ELY-keskusten tuki-instrumenttien kanssa.

Pidämme perusteltuna, että lisävähennystä ei myönnettäisi siltä osin kuin verovelvollinen on saanut suoraa valtiontukea tai muuta julkista tukea lisävähennyksen perusteeksi muutoin hyväksyttäviin t&k-toiminnan menoihin. Verovelvollinen olisi kuitenkin oikeutettu lisävähennykseen niiden t&k-toiminnan menojen osalta, joihin julkista tukea ei ole saatu. Linjaus on hyvä ja kannustaa yrityksiä kasvattamaan omarahoitusosuuttaan suoraa julkista tukea sisältävissä t&k-hankkeissa.

Ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin rinnakkain tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021—2027 annetun lain säännösten kanssa siten, ettei ehdotettua yleistä lisävähennystä saisi samoista menoista, joiden perusteella on vaadittu toisen lain mukainen lisävähennys.

Verotuksen ennustettavuuden ja tutkimusorganisaatioyhteistyön tukemisen kannalta pidämme perusteltuna, että tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021—2027 annetun lain mukaisen t&k-toiminnan tutkimuslaitosyhteistyöhön kohdistuvan verokannustimen voimassaoloaikaa ei lyhennetä ehdotetun sääntelyn johdosta.

Lisäverovähennyksen kannustavuus ja selkeys

Ehdotetun lain tavoitteena on kannustaa elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavia verovelvollisia lisäämään t&k-toimintaa. Lakialoitteeseen ei

sisälly arviota lisävähennysten tekemisestä verovelvollisille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista, mutta yhdistelmävähennystä koskevan hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarvion mukaan kustannusten arvioidaan olevan melko vähäiset ja verovelvollisten arvioidaan hyödyntävän verokannustinta suhteellisen laajasti. Luonnoksessa viitataan siihen, että ylimääräisen lisävähennyksen voidaan katsoa toimivan erityisesti pk-yrityksille kannustimena lisätä t&k-toimintaa. Se myös kannustaisi t&k-toiminnan lisäämiseen yrityksissä, joissa tällainen toiminta on toistaiseksi ollut vähäistä.

Kun otetaan huomioon, että uudella pysyvällä verokannusteella on tarkoitus osaltaan lisätä t&k-toimintaa yrityksissä, joissa sitä ei ole toistaiseksi tehty tai joissa se on ollut laajuudeltaan hyvin suppeaa, pidämme tärkeänä, että suunniteltu malli on erityisesti pk-yrityksille selkeä ja helposti hallittava.

Ohjeistus, neuvonta, viestintä ja vaikuttavuuden seuranta

Viranomaisten ja yrityksiä edustavien sidosryhmien verokannustimen käytöstä tarjoama ohjeistus, neuvonta ja viestintä on erityisen tärkeätä pienemmille yrityksille sekä näiden taloushallintoa ja veroasioita tukeville tilitoimistoille. Lisävähennyksen hyödyntämistä tukevat toimet onkin syytä valmistella läheisessä yhteistyössä viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Viestinnällisiä ja muita kannustimen tunnettuutta pienyrityskentässä lisääviä toimia on jatkettava riittävän pitkään myös verokannusteen tultua voimaan.

Uuden sääntelyn voimaantultua on myös riittävän ajan kuluttua perusteltua ja tärkeää seurata sääntelyn vaikuttavuutta ja tarkastella myös mahdollisten säännösmuutosten tarvetta.

Muut toimet pk-yritysten innovaatiokyvyn lisäämiseen

T&k-verokannustimen ja -panostusten vaikuttavuuden vahvistamiseksi tulee kehittää erityisesti pk-yritysten edellytyksiä systemaattiseen t&k-toimintaan sekä muualla tuotetun tutkimustiedon ja innovaatioiden hyödyntämiseen. Lisäverovähennyksen ja suorien t&k-tukien lisäksi valtion tulisikin panostaa myös pk-yrityksiä palvelevaan koulutukseen, uuden teknologian kokeilumahdollisuuksiin sekä työ- ja opiskeluperäiseen maahanmuuttoon.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Laura Kurki
veroasiantuntija